

Abstrakt

Předkládaná práce se zabývá Homérovým popisem Achilleova štítu (*Ílias* 18.478–608) a mínójskou freskovou malbou, zejména miniaturními freskami z Knóssu, takzvanými vyobrazeními posvátného háje a tance (*Sacred Grove and Dance Fresco*) a shromáždění diváků (*Grandstand Fresco*). Prostřednictvím analýzy jejich zobrazovacích postupů zkoumá možnosti sledování kulturního přenosu mezi dvěma civilizacemi, které preferovaly odlišná reprezentační media: malbu v případě vizuálně orientované mínójské civilizace doby bronzové a poezii v nejstarších kulturních vrstvách starověkého Řecka. Protože v případě mínójské kultury nemáme k dispozici rozluštěné písemné prameny a její fresková malba byla, jak práce ukazuje, převážně nenarativní, k jejím tématům si obtížně zjednááme přístup. Ukazuje se nicméně, že nemálo se můžeme dozvědět z interpretace toho, jak techniky zobrazení v malířství i poezii zacházejí s reprezentací časových a prostorových vztahů, a ze vztahu, jaký navazují se svým divákem a posluchačem; jeví-li se nám svět jako složitý komplex kulturních reprezentací, způsob, jakým se k nim vztahujeme, odráží naši představu o lidském místě ve světě.

Nenarativní zobrazovací postupy mínójských fresek – zejména vertikální perspektivu, absenci pevného hlediska diváka, potlačenou fokalizaci a mapovitou kompozici – můžeme sledovat i v Homérově líčení Achilleova štítu, i když zde částečně podřízené novým kosmologickým a antropologickým představám. Stejně jako mínójské fresky i popis Štítu artikuluje prostorové vztahy, zatímco časové se vyznačují především simultánností; vertikální perspektiva udržuje diváka uvnitř zobrazení, jakoby v krajině na povrchu Štítu. Bardova přítomnost, která k sobě poutá pozornost, když básník popisuje emoce, jež Héfaistovo dílo vzbuzuje, podněcuje k reflexi toho, na co a jak se díváme, respektive co a jak si představujeme. Zřídka a nestabilní přítomnost vnitřního fokalizátoru, který přesněji určuje divákův vztah k zobrazovanému, odpovídá málo jednotné homérské osobě, jejíž hranice jsou snadno prostupné. Divák se ve své představivosti nachází na povrchu krajiny vyobrazené na Štítu, a protože břehy Ókeanu, které ji u Homéra obklopují, jsou pro člověka prostorově i kognitivně nedosažitelné, nedokáže se z ní vzdálit. Štít tedy nemůžeme chápat jako „model“ světa, neboť vnější prostor, do něhož by divák mohl svůj pohled situovat, homérská poezie – stejně jako mínójská malba – nezná. Teprve Anaximandros přenese tuto představu prostoru jako krajiny, která je sice konečná, avšak pro diváka bezmezná, mimo samotnou Zemi a dráhy nebeských těles, a z takto „objeveného“ prostoru bude možné Zemi poprvé spatřit celou. Domnívám se, že této konstrukci vzdáleného hlediska diváka se egejská civilizace doby bronzové záměrně vyhýbala a její aplikace v pozdější řecké kultuře vedla k odlišnému vnímání prostoru, času, osobní identity a zejména místa člověka ve světě.

Klíčová slova

Mínójské fresky – Achilleův štít – Nenarativní zobrazování – Vertikální perspektiva – Hledisko diváka – Fokalizace – Anaximandros